

Rocznik Historyczny
Pojezierza Iławskiego Nr 10

Redaguje Kolegium w składzie:

Jan Dąbrowski – przewodniczący

Wiktor Chmielarczyk

Ryszard Kowalski

Kazimierz Skrodzki

Henryk Plis – sekretarz

Magdalena Sak-Bach – skład komputerowy
i korekta

Towarzystwo Ziemi Rudzienieckiej

Rudzienice 2020

Druk: Print Group Szczecin Sp. z o.o.

Spis treści

- Stanisław Achremczyk – Iława pod władzą starostów..... 7
- Antoni Barganowski – 100-lecie plebiscytu w Powiecie
Suskim..... 51
- Wiktor Chmielarczyk, Danuta Szweda, Iwona Kamińska-
Chmielarczyk, Magdalena Bach – *Raydez* – pomezkański
esej..... 97
- Jan Dąbrowski – Książę Józef Poniatowski – najwierniejszy
żołnierz Napoleona..... 129
Udział Księcia Józefa Poniatowskiego
w kampaniach napoleońskich. Wkroczenie
Marszałka Joachima Murata do Warsza-
wy..... 169
- Krzyszyna Kacprzak – Działalność Towarzystwa Miłośników
Ziemi Zalewskiej w 2020 r..... 185
- Ryszard Kowalski – Miejscowości wycieczkowe i lokale roz-
rywkowe na szlaku Kanału Elbląskie-
go..... 195
- Henryk Michalik – Ustalenie granicy między Polską a Prusami
Wschodnimi po plebiscycie w 1920 r... 211

Jerzy Mościcki – Moje przygody z rokiem 1015 – Dziadoszan.....	245
Henryk Oleksiuk – Nasze Skarby.....	259
Maciej Piegat.....	263
Henryk Plis – Nasze Jubileusze 1250 – 1945 – 2000 – 2010.....	267
Ryszard Sajkowski – Obchody 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości w regionie ostródzkim.....	283
Kazimierz Skrodzki – Plany połączenia jezior Pojezierza Iławskiego z morzem – kanał Jezioro Jeziorak - jezioro Szymbarskie i rzeka Osa... ..	321
Wojciech Zieliński – Kalendarium Towarzystwa Ziemi Rudzickiej za 2019 rok.....	337
Krystian Zdziennicki – Ks. Dr Władysław Łęga – etnograf Powiśla i Żuław.....	341

Ryszard Sajkowski

Obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w regionie ostródzkim

U progu 2017 r., program ogólnopolskich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, przybierał bardziej wyraziste kształty¹³⁵. Niezwykle istotnym było jednak, aby uczczenie tak ważnego jubileuszu nie ograniczało się tylko do wymiaru ogólnopolskiego, lecz stosowne inicjatywy podjęte zostały również przez sfery lokalne. Stąd też także w Ostródzie i okolicach wiele osób i środowisk rozumiało, że z odpowiednim wyprzedzeniem należy przygotować plan regionalnych uroczystości rocznicowych. Waga tego jubileuszu kazała szu-

---

¹³⁵ Ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o Narodowych Obchodach Setnej Rocznicy Odzyskania Niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 2017 poz. 919). Zob. też *Niepodległa – stulecie odzyskania niepodległości* – <https://niepodlegla.gov.pl>; *Obchody 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę* – https://pl.wikipedia.org/wiki/Obchody_100-lecia_odzyskania_niepodleg%C5%82o%C5%9Bci_przez_Polsk%C4%99 (dostęp: 18.07.2020).

Dziękuję panom Zbigniewowi Połoniewiczowi oraz Markowi Jankowskiemu za uwagi do tego tekstu.

kać takiej formuły, która pogodziłaby różne opcje i pozwoliła połączyć obchody miejskie z powiatowymi oraz gminnymi. Trzeba więc było znaleźć neutralne miejsce, gdzie przedstawiciele trzech ostródzkich samorządów mogliby przedstawić swoje propozycje, a jednocześnie skonfrontować je z oczekiwaniami czynnika społecznego. I tutaj, podobnie jak w innych podobnych przypadkach, nieoceniony okazał się ks. dziekan Roman Wiśniowiecki, proboszcz parafii Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie. To właśnie ks. Roman Wiśniowiecki, już latem 2017 r., podczas różnych spotkań, zwracał uwagę na konieczność mobilizacji lokalnego środowiska w obliczu szybko zbliżającej się rocznicy 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Dzięki posiadaniu autorytetowi zdołał też przekonać innych do swojej koncepcji obchodów, zasadzającej się na podstawowej przesłance, aby widzieć je w kontekście całych dziejów narodu i państwa polskiego – w szczególnej jedności religijnej, narodowej i państwowej Polaków. I ta zasada stała się przewodnią myślą ostródzkich uroczystości rocznicowych. Korzystając więc z gościnności i wsparcia ks. Romana Wiśniowieckiego, niewielka grupa osób wypracowała podstawy programu ostródzkich obchodów 100-lecia odzyskania niepodległości. Spotkania te, przybierając z czasem intensywniejszą postać, gromadziły zrazu niewielką grupę osób, co pozwalało na nieskrępowaną dysku-

sję i szybki postęp prac. Początkowo, obok gospodarza – ks. Romana Wiśniowieckiego oraz piszącego te słowa, uczestniczyli w nich jedynie Małgorzata Joniec i Zbigniew Połoniewicz ze Stowarzyszenia „Niezależni Ostródzianie”. Już w tym miejscu należy nadmienić, że Małgorzata Joniec przygotowała propozycje budżetowe związane z obchodami 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, które później skierowaliśmy do Urzędu Miasta, a także Starostwa Powiatowego w Ostródzie. Chodziło tutaj m.in. o to, aby zabezpieczyć chociaż niewielkie środki dla szkół na koszty materiałowe. Dalszym etapem była konkretyzacja programu obchodów oraz pozyskanie kolejnych osób i środowisk pragnących poświęcić swój czas na przygotowanie uroczystości rocznicowych, trwających, jak planowaliśmy pierwotnie, równy rok (od 11 listopada 2017 r. do 11 listopada 2018 r.). W tym to już okresie opracowałem ramowe propozycje scenek historycznych dla poszczególnych szkół. Zaproponowałem również wzorce replik historycznych sztandarów, które miały przygotować ostródzkie szkoły średnie. Wykorzystane zostały one następnie przy okazji wystawianych przedstawień oraz podczas Święta Flagi 2 maja i głównych uroczystości 11 listopada. W późniejszym czasie, nauczyciele poszczególnych jednostek oświatowych, przygotowali rozbudowane scenariusze inscenizacji historycznych, obrazujących ważne wydarzenia z dziejów narodu i państwa polskiego.

Dysponując ramowym układem obchodów, zwróciliśmy się do szefów ośrodkich samorządów z naszymi propozycjami. Zarówno burmistrz Czesław Najmowicz, jak też starosta Andrzej Wiczkowski oraz wójt Bogusław Fijas, zaakceptowali pomysł wspólnych obchodów, wstrzymując się jednak z podjęciem konkretnych decyzji do czasu przyjęcia przez rady samorządów stosownych uchwał. Nastąpiło to pod koniec października 2017 r.¹³⁶.

Tymczasem, gremium debatujące o sposobach uczczenia 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, uległo poszerzeniu. Już po przyjęciu przez ośrodkie samorzady uchwał w sprawie przystąpienia do obcho-

---

136 Uchwała Nr XXXIX/286/2017 Rady Miejskiej w Ostródzie z dnia 25 października 2017 r. w sprawie upamiętnienia 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości – <https://bipostroda.warmia.mazury.pl/akty/2221/uchwala-nr-xxxix-286-2017-rady-miejskiej-w-ostrodzie-z-dnia-25-pazdziernika-2017-r.-w-sprawie-upamietnienia-100-lecia-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci.html>; Uchwała Nr XXXV/254/2017 Rady Gminy Ostróda z dnia 27 października 2017 r. w sprawie upamiętnienia 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości – <http://bip.gminaostroda.pl/uchwala-nr-xxxv2542017-rady-gminy-ostroda-z-dnia-27-pazdziernika-2017-r-w-sprawie-upamietnienia-100-lecia-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci>; Uchwała Nr XXXI/243/2017 Rady Powiatu w Ostródzie z dnia 30 października 2017 r. w sprawie ustanowienia Roku Jubileuszowego w Powiecie Ostródzkim – <https://bip.powiat.ostroda.pl/akty/4308/w-sprawie-ustanowienia-roku-jubileuszowego-w-powiecie-ostrodzkim.html> (dostęp: 18.07.2020).

dów uznano, że powinno ono działać w bardziej sformalizowanej postaci. Stąd też, Burmistrz Miasta Ostróda, decyzją z dnia 10 listopada 2017 r., powołał do istnienia dwa komitety, które miały być odpowiedzialne za całokształt jubileuszu. W skład Komitetu Honorowego weszli: Czesław Najmowicz – Burmistrz Miasta Ostróda, Andrzej Wiczkowski – Starosta Ostródzki, Bogusław Fijas – Wójt Gminy Ostróda, ks. prałat Roman Wiśniowiecki – Dziekan Dekanatu Ostróda – Zachód oraz ks. prałat Władysław Szmul – Dziekan Dekanatu Ostróda – Wschód. Powołany też został komitet o charakterze roboczym, na którego barki spadły dalsze prace studyjne, dotyczące obchodów oraz koordynacja poszczególnych przedsięwzięć, jak też całości uroczystości rocznicowych. W skład tego Społecznego Komitetu Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości w Gminie Miejskiej Ostróda weszli: Ryszard Sajkowski (przewodniczący), Tadeusz Bera, Waldemar Gazda, Stanisław Golon, Marek Jankowski, Janusz Jaworski, Małgorzata Joniec, Anna Monist, Piotr Patejuk, Julian Pawłowski, Zbigniew Połoniewicz, Marek Skaskiewicz, Wojciech Sobotka¹³⁷. Należy nadmienić, że z komi-

---

137 Zarządzenie Nr 415/2017 Burmistrza Miasta Ostróda z dnia 10 listopada 2017 r. w sprawie powołania Honorowego i Społecznego Komitetu Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości w Gminie Miejskiej Ostróda – <https://bipostroda.warmia.mazury.pl/akty/2228/zarzadzenie-nr-415-2017-w-sprawie-powolania-honorowego-i-spolecznego-komitetu>

tetami w kwestiach programowych współpracowało też szereg innych osób. Dla przykładu, można chociażby tutaj wspomnieć o Marii Marchwickiej oraz dyrekcjach i nauczycielach poszczególnych szkół. Logo obchodów zaprojektował Piotr Patejuk, zaś sprawą specjalnego kalendarza rocznicowego zajął się Zbigniew Połoniewicz.

**Jedno ze spotkań
Społecznego Komitetu
Obchodów.
Fot.: Ryszard Sajkowski**

Oczywiście, formalne powołanie wspomnianych komitetów i działania, które one podjęły, czy raczej kontynuowały, nie wyczerpywało całości przedsięwzięć realizowanych przez różne osoby, organizacje (Dobro Wspólne, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, Stowarzyszenie „Niezależni Ostródzianie”, Stowarzyszenie Edukacyjne „PIĄTKA”) i instytucje na rzecz uczczenia w naszym regionie 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Komitety natomiast zasadniczo skupiły się na inicjowaniu, koordynacji i promocji tych działań, które znalazły się w ramowym programie obchodów. Wydarzenia tam ujęte

---

obchodow-100-lecia-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci-w-gminie-miejskiej-ostroda.html (dostęp: 18.07.2020); zob. też E. Iwinkot, *Działalność Muzeum w Ostródzie – rok 2017*, Ostródzki Przegląd Historyczny 4, 2018, s. 150 n.

były adresowane do różnych odbiorców, przy czym dzięki włączeniu się do programu szkół samorządowych, możliwe stało się danie upustu zdolnościom artystycznym uczniów i zaprezentowanie ich szerszej grupie odbiorców. Było to o tyle ważne, że w istniejącej strukturze samorządowej miast, takich jak Ostróda, funkcjonuje niewidoczny być może dla wielu, mechanizm blokujący aktywność kulturalną młodzieży szkół średnich. Otóż, placówki te prowadzone są przez władze powiatowe, ale instytucje kulturalne znajdują się w gestii samorządu miejskiego. Siłą rzeczy więc, zwłaszcza przy włodarzach sztywnie pilnujących swojego „podwórka”, artystyczne możliwości zaprezentowania się uczniów szkół średnich na forum miejskim, mogą być uznane za niezadowalające. Oczywiście, problem ten jest bardziej skomplikowany i wymagałby osobnego studium. Tutaj warto jedynie podkreślić, że pragnieniem organizatorów ostródzkich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, było położenie nacisku na wspólne świętowanie, bez względu na podziały administracyjne. To przełamanie sztucznej hermetyczności, tego często odczuwanego jako nienaturalny podziału na „miejskie”, „powiatowe”, „gminne”, pozwoliło dostrzec to, co „wspólne”, „nasze”, ogólnonarodowe – polskie. Połączone obchody stały się więc prawdziwą lekcją patriotyzmu w wydaniu samorządowym. Warto też zaznaczyć, że dzięki takiej koncepcji uroczystości jubileu-

szowych, relatywnie koszty ich stały się niższe, a możliwości oddziaływania większe. Wraz z upływem czasu bodziec społeczny, tak ważny przy inicjacji naszych przedsięwzięć, zaczął ustępować na rzecz czynnika instytucjonalnego, przede wszystkim władz trzech samorządów, szkół, Centrum Kultury w Ostródzie oraz Muzeum w Ostródzie. W tym momencie należy jeszcze raz podkreślić ważną rolę i zaangażowanie szefów ostródzkich samorządów – burmistrza Czesława Najmowicza, starosty Andrzeja Wiczkowskiego i wójta Bogusława Fijasa, a także wielu radnych. Bardzo istotną rolę odegrały też szefowe struktur samorządowych odpowiedzialnych za oświatę – Bożena Ratajczyk z Urzędu Miejskiego w Ostródzie, Bożena Janowicz, a następnie Marzena Skuratko-Waclavek ze Starostwa Powiatowego w Ostródzie oraz Ewa Malinowska z Urzędu Gminy Ostróda. Oczywiście, nie można zapominać o pracownikach tych komórek, jak też o osobach odpowiedzialnych za promocję. W tej ostatniej kwestii należy przypomnieć, iż na stronie internetowej Urzędu Miasta Ostróda, znajdowała się zakładka poświęcona naszym obchodom. W formie relacji fotograficznych, ujęte tam były uroczystości związane z jubileuszem 100-lecia. Podobnie sytuacja przedstawiała się w przypadku oficjalnych stron Starostwa Powiatowego w Ostródzie czy Urzędu Gminy Ostróda, a także szkół i różnych instytucji. Nie byłoby obchodów bez zaangażowania dyrektorów,

nauczycieli i uczniów (a często i ich rodziców) z placówek oświatowych regionu ostródzkiego. W końcu trzeba wspomnieć o działaniach Centrum Kultury w Ostródzie na czele z dyrektorem Julianem Pawłowskim oraz Muzeum w Ostródzie z dyrektorem Markiem Jankowskim. Placówki te wzięły zresztą na siebie znaczną część czynności organizacyjnych i miały swój bardzo istotny udział w programie uroczystości jubileuszowych.

Wspólne obchody trzech ostródzkich samorządów nie były przy tym jedynie jakimś odświętnym sztafażem. Współdziałanie między nimi odbywało się na co dzień, dla dobra mieszkańców. I nie chodzi tutaj tylko o jakieś puste hasła. Do rangi symbolu urasta fakt, że w roku jubileuszowym, dzięki staraniom burmistrza Czesława Najmowicza, jego koncyliacyjnemu podejściu, udało się doprowadzić do pozyskania potrzebnych środków i rozpoczęcia budowy w Ostródzie, tak długo wyczekiwanego wiaduktu. Możliwe to było jednak dzięki współpracy ze starostą ostródzkim Andrzejem Wiczkowskiem, pomocy posła RP Zbigniewa Babalskiego, przekonania do swoich racji ministra infrastruktury Andrzeja Adamczyka i wielu innych ludzi¹³⁸. Burmistrz Najmowicz był też często obecny na

---

¹³⁸ *Prace budowlane przy wiadukcie*, [w:] „Miasto Ostróda. BurMistrzowskie Półrocze 2018. Podsumowanie”, Ostróda (czerwiec) 2018, s. 14 n.; <https://www.portalsamorzadowy.pl/inwestycje/wiadukt-w-ostrodzie>

spotkaniach Społecznego Komitetu Obchodów. Nie narzekał, że jest chory czy zmęczony, nie robił groźnych min, dla każdego miał czas, nie wszczynął konfliktów. Budował.

Trzymając się konsekwentnie zasady, iż ostródzkie uroczystości 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości będą obchodzone w nawiązaniu do całości dziejów naszego narodu i państwa, zdecydowaliśmy się na drobne modyfikacje ich szczegółowego porządku. Przede wszystkim w wyniku zgodnej pracy ostródzkich samorządów, jak też aktywności różnych środowisk, program jubileuszu uległ znacznemu poszerzeniu. W międzyczasie zdecydowano też o przedłużeniu obchodów ogólnopństwowych, co dało nam asumpt do dyskusji nad programem na lata 2019 – 2021. Ze względu na roboty drogowe, musieliśmy też zrezygnować z Korowodu Jubileuszowego, pierwotnie planowanego na 11 listopada. Został on zastąpiony krótszym przejściem, ale równie uroczystym. Nastąpiły też inne drobne przesunięcia, nie wpływające jed-

---

[otwarty-minister-adamczyk-uczestniczyl-w-uroczystosci,127945.html](https://www.rynekinfrastruktury.pl/wiadomosci/drogi/wiadukt-nadtorami-w-ostrodzie-gotowy-67687.html);
<https://www.rynekinfrastruktury.pl/wiadomosci/drogi/wiadukt-nadtorami-w-ostrodzie-gotowy-67687.html>; <https://edroga.pl/drogi-i-mosty/ostroda-z-nowym-wiaduktem-270617019> ;
<http://ostroda.wm.pl/493081,Jest-szansa-na-dofinansowanie-budowy-wiaduktu-w-Ostrodzie-z-Ministerstwa-Infrastruktury.html>
(dostęp: 18.07.2020).

nak na ogólny obraz całego przedsięwzięcia¹³⁹. Na jednym z licznych spotkań Społecznego Komitetu Obchodów zaproponowałem, aby wybić medal okolicznościowy oraz wznieść pomnik upamiętniający wszystkich Tych, którzy doprowadzili do odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. Myśl ta spotkała się z akceptacją zebranych, a co najważniejsze, zdołaliśmy do realizacji tego pomysłu przekonać burmistrza Czesława Najmowicza. Zaprojektowania i wykonania zarówno medalu, jak też pomnika, podjął się Wojciech Kała. Nie obyło się tutaj bez długich dyskusji o wymowie ideowej owych upamiętnień, a także pokonywania różnych trudności, jakie piętrzyły się aż do odsłonięcia pomnika 11 listopada 2018 r. Wśród osób, których pomoc okazała się w tych sprawach szczególnie istotna wspomnieć trzeba o Marku Jankowskim oraz Julianie Pawłowskim.

**Pierwotny projekt tablicy pomnika
autorstwa Wojciecha Kały**

Obchody 100-letnia odzyskania przez Polskę niepodległości stały się też dobrym pretekstem do ponownego poruszenia kwestii monografii historycznej

---

¹³⁹ Zob. pierwotny plan obchodów – Magazyn Powiatu Ostrońskiego „Nasz Powiat” 1 (styczeń 2018), s. 1.

Ostródy. Sprawa ta, podnoszona przeze mnie od wielu lat, z wielkim trudem przebija się do publicznej świadomości¹⁴⁰. Tymczasem, pełne opracowanie dziejów Ostródy, od jej założenia aż do dni nam współczesnych, jest niezbędne, nie tylko dla czysto kronikarskiego ukazania przeszłości naszego miasta, ale też z uwagi na konieczność budowy poczucia wspólnoty jego mieszkańców. Kolejne przygotowywane przeze mnie szczegółowe plany prac nad monografią, przez dłuższy czas nie znajdowały wśród decydentów poważniejszego zainteresowania, i to w sytuacji, gdy inne miasta naszego regionu już dawno dysponują takimi opracowaniami. Nie da się ukryć, że w tej sprawie brak jest pełniejszego zrozumienia wagi problemu, ale wyczuwa się też tutaj jakiś dziwny opór o innym charakterze. Potrzebę powstania pełnego opracowania dziejów naszego miasta rozumiał dyrektor ostródzkiego muzeum Marek Jankowski. Sprawę monografii udało się ponownie ożywić we wrześniu 2019 r. Odkonano wówczas spotkanie konsultacyjne, padły deklaracje ... i ostatecznie sprawę

---

¹⁴⁰ Sajkowski R., *Kiedy nowa monografia Ostródy?*, „Głos Ostródy” z 12 czerwca 2002 r., s. 8, 11; Kłokocki M., *Szkice na zamku*, „Gazeta Olsztyńska – Pojezierze” z 20 – 21 marca 2004 r., s. 7; Sajkowski R., *Wszystko o przeszłości* (rozmowę przeprowadził Strychalski R.), „Gazeta Ostródzka” z 27 lutego – 4 marca 2004 r., s. 4; tenże, *Spoleczno-kulturalne uwarunkowania oferty turystycznej Iławy i Ostródy. Szanse i zagrożenia*, „Rocznik Historyczny Pojezierza Iławskiego” 6, 2016, s. 139 n.

zaniechano. Marnujemy cenny czas. Czas, którego nikt nam już nie zwróci... .

Nie sposób omówić tutaj szczegółowego porządku obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, stąd też zamieszczony jest on jako dodatek do niniejszego tekstu (załącznik nr 2). Rozpoczęliśmy od 99-tej rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Jako dodatek do koncertu Chóru Policji Garnizonu Warmińsko-Mazurskiego, wystąpiły dzieci z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4 w Ostródzie z przedstawieniem „Wiktoria Wiedeńska 1683” (30 XI 2017 r.). W styczniu 2018 r., podczas koncertu kolęd i pastorałek w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie miała miejsce kolejna inscenizacja – „Romuald Traugutt” (Szkola Podstawowa Nr 6 im. K. Makuszyńskiego w Ostródzie)¹⁴¹.

Poza istnieniem ogólnego programu, na każdy miesiąc przygotowywane były osobne plakaty (korzystałmy tutaj z pomocy Gerarda Kowalkowskiego) grupujące, mające wówczas miejsce wydarzenia. Dla przykładu marzec 2018 r. minął pod znakiem uroczystości ku czci Żołnierzy Niezłomnych. Odbył się wówczas m.in. III

---

¹⁴¹ Zob. <http://sp6ostroda.pl/udzial-szkoly-w-obcodach-100-lecia-odzyskania-niepodleglosci-przez-polske.html> (dostęp: 18.07.2020).

Marsz Żołnierzy Niezłomnych, zaś Zespół, zaś kwiecień Katyńskiego Marszu Pamięci i rozpoczęcia 5 Dni Gizewiusza¹⁴². Jak zwykle bogaty w wydarzenia był maj ze Świętem Flagi oraz Konstytucji 3-maja¹⁴³. Z kolei, 7 maja w podostródzkim Tyrowie, pod przewodnictwem metropolity warmińskiego ks. abp. dr. Józefa Górzyńskiego, koncelebrowana była msza św., podczas której nastąpiła instalacja relikwii św. Wojciecha. Jako element artystyczny uroczystości uczniowie z Zespołu Szkół Salezjańskich im. św. Dominika Savio, przedstawili inscenizację „Święty Wojciech”. Tego też dnia, na ostródzkim zamku mogliśmy obejrzeć musical patriotyczny „Hizop”, wystawiony staraniem społeczności Szkoły Podstawowej Nr 4.

28 maja miała miejsce uroczysta wspólna sesja miasta, gminy i powiatu z okazji 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Obok samorządowców ostródzkich, obecni na niej byli m.in. senator RP Bogusława Orzechowska, poseł RP Zbigniew Babalski, wojewoda warmińsko-mazurski Artur Chojecki, marszałek województwa warmińsko-mazurskiego Gustaw Marek Brze-

---

142 Por. *Ostródzkie Obchody 100 - lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości*, [w:] *Miasto Ostróda. BurMistrzowskie Półrocze 2018. Podsumowanie*, s. 5.

143 Por. <http://kppsp.ostroda.pl/index.php/2018/05/04/majowe-swieta-panstwowe/> (dostęp: 18.07.2020).

zin, Honorowi Obywatele ostródzkich wspólnot samorządowych. Program sesji został drobniuzgowo przygotowany, m.in. staraniem radnych członków Społecznego Komitetu Obchodów. Uczniowie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Szkoła Podstawowa nr 5 wystąpili z przedstawieniem „Św. Kinga”, natomiast wprowadzenie historyczne wygłosił piszący te słowa. Radni trzech samorządów przyjęli okolicznościową deklarację odczytaną przez przewodniczącego Rady Miasta Ostróda Tadeusza Berę – „Wspólne Stanowisko Rady Powiatu w Ostródzie, Rady Miejskiej w Ostródzie, Rady Gminy Ostróda” (załącznik nr 1). Następnie, dostojni goście oraz starostowie, burmistrzowie, wójtowie, a także radni miasta, powiatu i gminy wszystkich kadencji odrodzonego samorządu, otrzymali medale 100-lecia, potwierdzone specjalnym certyfikatem¹⁴⁴.

Równie bogaty w wydarzenia był miesiąc czerwiec. I tutaj jednak można wspomnieć jedynie o niektórych z nich. To przykładowo, V Turniej Rycerski o Włóczęgię św. Jerzego. Walki zostały poprzedzone inscenizacją „Bitwa grunwaldzka” w wykonaniu uczniów z Zespołu Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa. Z kolei, 18 czerwca wręczono nagrody dla zwycięzców w konkursie literacko-plastycznym „Niepodległa”, organizowanym

---

¹⁴⁴ *Ostródzkie Obchody 100 - lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości*, s. 6.

przez Szkołę Mistrzostwa Sportowego w Ostródzie. Flagowym wydarzeniem czerwcowym i jednym z najważniejszych w całym ostródzkich obchodach była jednak, wystawiona przez Operę Śląską w ostródzkim amfiteatrze, „Halka” Stanisława Moniuszki. To bardzo ambitne przedsięwzięcie możliwe było nie tylko dzięki wsparciu finansowemu samorządu miejskiego, ale też uzyskaniu przez Centrum Kultury środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, pochodzących z Funduszu Promocji Kultury. Podobnie, jak grudniowy koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, projekt ten pilotowała Anna Zapaśnik-Baron.

**Przedstawienie „Halki” Stanisława Moniuszki
w ostródzkim amfiteatrze w wykonaniu artystów
Opery Śląskiej. Fot.: Romuald Aramowicz**

Miesiąc październik był okresem, w którym ponownie nastąpiła kumulacja wydarzeń. M.in., 10 paździer-

nika, w sali reprezentacyjnej zamku, miało miejsce kolejne spotkanie trzech ostródzkich samorządów. Jego celem było podsumowanie obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości w szkołach. Spotkanie poprowadziła Renata Ferens-Paszkiwicz. Pierwszym punktem programu była inscenizacja „Hołd ruski”, w wykonaniu uczniów z Zespołu Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie. Burmistrz Czesław Najmowicz, starosta Andrzej Wiczkowski oraz wójt Bogusław Fijas, podziękowali dyrektorom szkół oraz nauczycielom za ich wkład w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Panie: Ewa Malinowska, Marzena Skuratko-Wacławek oraz Bożena Ratajczyk – szefowe struktur samorządowych odpowiedzialnych za oświatę, ogólnie przedstawiły działania podjęte przez szkoły gminne, powiatowe i miejskie z okazji obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości. Tutaj trzeba dodać, że placówki oświatowe regionu ostródzkiego takich działań podjęły wiele i tylko część z nich ujęta jest w ogólnym programie obchodów. Rozstrzygnięto także konkursy literacki i historyczny¹⁴⁵.

---

¹⁴⁵ Por. <https://www.powiat.ostroda.pl/aktualnosci/2108-oswiatowy-akcent-obchodow-100-lecia-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci.html>; <http://www.gminaostroda.pl/konkurs-historyczny-i-obchody-100-lecia-odzyskania-niepodleglosci-w-szkolach>;

Z wydarzeń październikowych, trzeba jeszcze chociaż wspomnieć o procesji ulicami Ostródy z figurą Matki Boskiej Fatimskiej w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości (19 X) oraz otwarciu dzień później w sali wystaw czasowych Muzeum w Ostródzie ekspozycji „Drogi do niepodległości”.

Wszystkie wydarzenia zmierzały jednak ku głównym uroczystościom jubileuszowym w listopadzie. Zostały one poprzedzone widowiskiem „Wódz”, w wykonaniu uczniów Liceum Ogólnokształcącego Nr 1 im. Jana Bażyńskiego (8 listopada) oraz Koncertem piosenki patriotycznej, zorganizowanym przez Hufiec Ostróda ZHP (9 listopada).

Uroczystości 11 listopada rozpoczęły się od mszy św. w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie, pod przewodnictwem J.E. ks. bp. dr. Janusza Ostrowskiego Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Warmińskiej. Następnie, w uroczystym orszaku wszyscy przeszli do parku przy pasażu. Tam zebrali się dostojni goście, samorządowcy, nauczyciele i uczniowie, mieszkańcy ziemi ostródzkiej. Uroczystość poprowadził Wojciech Sobotka Odświeżenie i poświęcenie pomnika

---

<https://www.facebook.com/OstrodaFlesz/posts/539493849844347/>;
<https://spszyldak.szkolnastrona.pl/a,307,dzialania-w-ramach-obchodow-100-lecia-niepodleglej-polski> (dostęp: 18.07.2020).

upamiętniającego 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości *Magna Res Libertas* (poczty sztandarowe instytucji, organizacji i szkół, poczty replik historycznych sztandarów, uczniowie w strojach, w których występowali w inscenizacjach, asysta, orkiestra). Burmistrz Czesław Najmowicz oraz autor pomnika Wojciech Kała, wmurowali okolicznościową klepsydrę. Zawiera ona dokumentację papierową i elektroniczną ostródzkich uroczystości rocznicowych, w tym m.in. uchwały ostródzkich samorządów o przystąpieniu do obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, ramowy plan obchodów, zredagowany przez piszącego te słowa „List do przyszłych pokoleń”, egzemplarz „Gazety Ostródzkiej” z 11 listopada¹⁴⁶.

146

Por.

http://www.ostroda.pl/aktualnosci/czytaj/1275/obchody_11_listopada;
<https://ostrodaonline.pl/wiadomosci/5272-obchody-100-lecia-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci.html>;
<http://www.ostrodaflasz.pl/tag/100-lecie-odzyskania-niepodleglosci/>;
<http://ostroda.psoni.org.pl/psds/482-obchody-100-rocznicy-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci.html>;
<https://sp2ostroda.edupage.org/news/?eqa=bmV3c2FyY2hpdmVmPTIwMTgtMTE%3D>; <http://www.sp3.ostroda.pl/szkolne-i-miejskie--obchody-100-rocznicy-odzyskania-przez-polske-niepodleglosci.html>;
<https://www.media.ostroda.pl/100-lecie-niepodleglosci-11-listopada-2018-r/> (dostęp: 18.07.2020).

LIST DO PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

W imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Amen.

Działo się to dnia 11 listopada 2018 r. w Ostródzie, za pontyfikatu papieża Franciszka, gdy Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej był Andrzej Duda, prezesem Rady Ministrów był Mateusz Morawiecki, Przewodniczącym Konferencji Episkopatu Polski był arcybiskup Stanisław Gądecki, Wojewodą Warmińsko-Mazurskim był Artur Chojecki, Marszałkiem Województwa Warmińsko-Mazurskiego był Marek Gustaw Brzeziń, Metropolitą Warmińskim był arcybiskup Józef Gościński, Starostą Ostródzkim był Andrzej Wiczowski, Burmistrzem Miasta Ostroda był Czesław Najmowicz, Wójtem Gminy Ostroda był Bogusław Fijas, Dziekanem Dekanatu Ostroda-Zachód był ks. Roman Wisniewiecki, Dziekanem Dekanatu Ostroda-Wschód był ks. Władysław Szmul.

W tym wyjątkowym roku obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości, jako władarze i mieszkańcy ziemi ostródzkiej, chcemy uczcić ten wielki jubileusz oraz podziękować wszystkim, którzy wiek temu przyczynili się do wskrzeszenia Ojczyzny po 123 latach niewoli. Jednym z wielu przejawów naszej wdzięczności jest odsłoniety i poświęcony dzisiaj pomnik *Magna Res Libertas*. Niech będzie on po wsze czasy widocznym znakiem bohaterstwa i hartu ducha Tych, którzy kierując się hasłem *Bóg – Honor – Ojczyzna* odważyli się wyjść z nocy niewoli. Nasze pokolenie, mając w pamięci te wydarzenia, może dzisiaj w pokój pracować na rzecz Niepodległej. Umocniamy Jej byt. Z nadzieją patrzymy w przyszłość.

Przy tej okazji pragniemy przekazać przyszłym pokoleniom pozdrowienia oraz opowiedzieć o współczesnej Ostródzie i regionie. Wskazując naszym przodkom przybyła na te ziemie po 1945 r. Jesteśmy dumni, że po zniszczeniach oraz przemianach jakie przyniosła ze sobą II wojna światowa, udało się im, a także nam samym, podnieść ze zgliszcz Ostrodę i spowodować, że z dnia na dzień staje się ona coraz piękniejsza. Pamiętając o własnej tożsamości, pozostajemy równocześnie otwarci na przedwojenne tradycje naszego miasta. Żyjąc w wolnej Polsce, we wspólnotcie narodów jaką stanowi Unia Europejska, korzystamy też ze skarba ogólnoludzkich doświadczeń. Świadomi konieczności pielęgnowania pamięci o przeszłości, jednocześnie codziennie tworzymy własną teraźniejszość, a także podstawy bytu przyszłych pokoleń. Korzystając z dobrodziejstw samorządu terytorialnego rozbudowujemy na terenie miasta, gminy i powiatu infrastrukturę, dbając przy tym o zachowanie walorów przyrodniczych naszego regionu. Ważny jest też dla nas rozwój kulturalny i postęp społeczny. Tak jak nasi poprzednicy jesteśmy tylko ludźmi i w wielu sprawach błądzimy. Staramy się jednak zawsze, zarówno w życiu publicznym jak i prywatnym, wybierać rozwiązania najlepsze z możliwych. Chcemy być szczęśliwi i tego szczęścia życzymy innym, również Wam, którzy w przyszłości będziecie czytać ten list.

Niech Was Bóg błogosławi.

MIESZKAŃCY ZIEMI OSTRÓDZKIEJ

Komitet Honorowy Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości w Gminie Miejskiej Ostroda

Czesław Najmowicz – Burmistrz Miasta Ostroda

Andrzej Wiczowski – Starosta Ostródzki

Bogusław Fijas – Wójt Gminy Ostroda

ks. Prałat Roman Wisniewiecki – Dziekan Dekanatu Ostroda-Zachód

ks. Prałat Władysław Szmul – Dziekan Dekanatu Ostroda-Wschód

Społeczny Komitet Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości w Gminie Miejskiej Ostroda

Ryszard Sąkowski – przewodniczący

Tadeusz Bera

Waldemar Gazda

Stanisław Golon

Marek Jankowski

Janusz Jaworski

Małgorzata Janiec

Anna Monist

Piotr Patyuk

Julian Pawłowski

Zbigniew Poloniewicz

Marek Skaskiewicz

Wojciech Sobotka

List do przyszłych pokoleń

Wieczorem, na zamku, odbył się, zorganizowany przez Centrum Kultury, Koncert Galowy „Nasza Polska Niepodległa”, który, podobnie jak poprzednie koncerty z okazji Święta Niepodległości, poprowadziła Anna Zapaśnik-Baron. Wystąpili soliści Opery Śląskiej, Zamkowy Chór Kameralny, prowadzony przez Andrzeja Kowalskiego, Zespół Tańca Polskiego „Mazur”, pod kierunkiem Grzegorza Łabacza oraz laureatki Konkursu Międzypokoleniowego „Śpiewanie Piosenki Polskiej”. Podczas koncertu, burmistrz Czesław Najmowicz, wręczył medale 100-lecia. Z kolei przewodniczący Społecznego Komitetu Obchodów podziękował burmistrzowi Czesławowi Najmowiczowi za powołanie komitetów oraz wysiłek włożony w organizację ostródzkich obchodów 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości¹⁴⁷.

Trzeba tutaj też osobno poświęcić uwagę uroczystościom rocznicowym w Gminie Ostróda. Jak wielokrotnie tu już wspominałem, szefowie ostródzkich samorządów kładli nacisk na wspólnotowe obchody Wielkiego Jubileuszu. Stąd też, niezależnie gdzie odbywały się uroczystości, wszyscy trzej starali się na nich być obecni. Siłą

---

¹⁴⁷ Por. <http://ostroda.wm.pl/548017,Sto-lat-Niepodleglej-Zapraszamy-na-obchody-w-Ostrodzie.html>; zob. też <http://ekonomik.webd.pl/ekonomikwp/100-lecie-niepodleglosci/> (dostęp: 18.07.2020).

rzeczy jednak, w zależności od miejsca, jak też jednostki organizacyjnej, która bezpośrednio przygotowywała dane przedsięwzięcie, gospodarzem był burmistrz, starosta, bądź wójt. Na terenie Gminy Ostróda takich uroczystości było sporo. Wójt Bogusław Fijas postawił sobie bardzo ambitny cel, aby w każdym sołectwie ustawić kamień z tablicą upamiętniającą 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości. Doceniając aspekt patriotyczny tego przedsięwzięcia, nie ograniczony tutaj zresztą do uczczenia samego jubileuszu, zwrócić należy uwagę na budowanie wspólnoty. Wydaje się, że kreowanie więzi pomiędzy mieszkańcami przy okazji obchodów 100-lecia w Gminie Ostróda miało większą siłę, niż w samym mieście Ostróda. Uroczystości w Gminie (Samborowo, Durąg, Szyldak, Idzbark, Brzydowo, Zwierzewo, Lipowo, Tyrowo, Pietrzwałd), odbywały się według przybliżonego scenariusza: msza św., odsłonięcie i poświęcenie kamienia z tablicą pamiątkową, okolicznościowe wystąpienia, inscenizacja w wykonaniu uczniów miejscowej szkoły, poczęstunek. Niezależnie od tego, że w jednej miejscowości upamiętnienie wydawało się lepiej wkomponowane w otoczenie, w innej zaś miało miejsce sprawniejsze prowadzenie uroczystości czy staranniej przygotowany występ dzieci (niekiedy też dorosłych), wszędzie widać było, że jest to święto całej społeczności. W warunkach miejskich tak daleko

idącą wspólnotowość dostrzec można było jedynie w przypadku Osiedla Plebiscytowego.

16 listopada Czesław Najmowicz zakończył pełnienie urzędu burmistrza Ostródy, co miało swoje przełożenie także na dalsze losy obchodów rocznicowych. To, co udało się zrobić, można uważać za sukces. Były to z pewnością jedne z największych uroczystości jubileuszowych, zorganizowanych w naszym województwie. Zawsze oczywiście panuje pewien niedosyt. Trzeba mieć jednak nadzieję, że dobre rzeczy będą kontynuowane.

Załącznik nr 1:

Wspólne Stanowisko

Rady Powiatu w Ostródzie,

Rady Miejskiej w Ostródzie,

Rady Gminy Ostróda

W imieniu mieszkańców Miasta Ostródy i Gminy Ostróda oraz Mieszkańców Powiatu Ostródzkiego, w chwili tak wyjątkowej, w 100. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości, składamy hołd wdzięczności

przeszłym pokoleniom i tym wszystkim, którzy sprawili, że możemy dziś wspólnie cieszyć się Wielkim Darem Wolnej Ojczyzny.

Połączone obrady trzech lokalnych samorządów zbiegają się jednocześnie z Dniem Samorządu Terytorialnego. Wybierani od maja 1990 roku w pełni demokratycznych wyborach radni gminni i miejscy, wójtowie i burmistrzowie, a od 1998 roku radni powiatowi i starostowie – wraz z licznym gronem pracowników samorządowych, swoją sumienną i odpowiedzialną pracą na rzecz lokalnej społeczności przyczyniają się do rozwoju swoich „małych ojczyzn”, jednocześnie wnosząc swój znaczący wkład na rzecz pomyślności wolnej i niepodległej Rzeczypospolitej Polskiej.

Jesteśmy świadomi, że tej spuścizny i tego daru nie wolno nam zmarnować, do czego się uroczycie zobowiązujemy.

Ostródzki Zamek
w dniu 28 maja 2018 roku

Załącznik nr 2

Ostródzkie Obchody 100-lecia Odzyskania Przez Polskę Niepodległości

Listopad 2017

– Inscenizacja – *Wiktoria Wiedeńska 1683* – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Ostródzie, zamek – 30 listopada.

Grudzień 2017

– Wykład – dr Ryszard Sajkowski, *Bohaterowie czy zdrajcy? Spory historyczne wokół hetmana Jerzego Sebastiana Lubomirskiego i margrabiego Aleksandra Wielopolskiego*
– Muzeum w Ostródzie, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, zamek-czytelnia – 14 grudnia.

Styczeń 2018

– XIV Koncert Kolęd i Pastorałek „Zaśpiewajmy Dzieciątku” – Parafia Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”; inscenizacja – *Romuald Traugott* – Szkoła Podstawowa Nr 6 im. K. Makuszyńskiego w Ostródzie, kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie – 21 stycznia.

– Wykład – prof. dr hab. Roman Jurkowski, *Polacy z kresów litewskobiałoruskich wobec odradzania się państwa polskiego 1917 – 1921* (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM) – Muzeum w Ostródzie, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, zamek-czytelnia – 30 stycznia.

Luty 2018

– Wystawa – *SOLIDARNOŚĆ. Polskie Drogi do Wolności*, ze zbiorów Kazimierza Jędrzeja Wośiek – Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie, Sala Galerii Stary Ratusz, Olsztyn 23 lutego.

Marzec 2018

– Montaż słowno-muzyczny z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Liceum Ogólnokształcącego Nr 1 im. Jana Bażyńskiego, 1 marca.

– Montaż słowno-muzyczny z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie, 1 marca.

– III Marsz Żołnierzy Niezlomnych; konkurs plastyczny – Burmistrz Miasta Ostróda, Stowarzyszenie „Niezależni Ostródzianie”; inscenizacja – *Żołnierze Wyklęci* – Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 4 w Ostródzie, 4 marca.

– III Miejski Bieg Żołnierzy Niezłomnych „Tropem Wilczym” – Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Armii Krajowej, 8 marca.

– Wykład – dr Paweł Letko, *Powstanie i rozwój organizacji kombatanckich w Polsce po odzyskaniu niepodległości* (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM) – Muzeum w Ostródzie, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, zamek-czytelnia, 15 marca.

Kwiecień 2018

– Katyński Marsz Pamięci. Inscenizacja – *Katyń* – Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Ostródzie, Parafia Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie, Centrum Kultury w Ostródzie, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, 13 kwietnia.

– Uchwała Rady Miasta Ostróda w sprawie nadania mostowi nad kanałem Ostróda – Stare Jabłonki w ciągu drogi ekspresowej S7 w Ostródzie nazwy „Most Niepodległości” (na wniosek Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział Olsztyn), 19 kwietnia.

– Przekazanie w Gnieźnie parafii św. Wojciecha w Tyrowie relikwii św. Wojciecha – patrona Polski, 23 kwietnia.

– Wykład – Mirosław Mikulewicz – *Powstania narodowe jako droga do niepodległości. Od konfederacji barskiej do*

rewolucji z 1905 r. – Muzeum w Ostródzie, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, zamek-czytelnia, 24 kwietnia, godz. 18.00.

– Wernisaż wystawy – *Protestanci dla Rzeczypospolitej* – Muzeum w Ostródzie, Parafia Ewangelicko-Augsburska w Ostródzie, 26 kwietnia, godz. 18.00.

– 5 Dni Gizewiusza. Festiwal kultury i historii ewangelików Mazur Zachodnich. Edycja 2018 – *Ewangelicy w służbie Polsce* – Parafia Ewangelicko-Augsburska w Ostródzie, Centrum Kultury w Ostródzie, Muzeum w Ostródzie, Szkoła Podstawowa Nr 2 w Ostródzie im. Gustawa Gizewiusza, 26 kwietnia – 25 października.

– Peregrynacja relikwii św. Wojciecha – patrona Polski w Ostródzie: parafia pw. św. Dominika Savio (27 kwietnia), inscenizacja – *Święty Wojciech* – Zespół Szkół Salezjańskich im. św. Dominika Savio (godz. 17.30); parafia pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (28 kwietnia, godz. 18.00).

– Inscenizacja – *Święty Wojciech* – Zespół Szkół Salezjańskich im. św. Dominika Savio, parafia pw. św. Jana Bosko na Wałdowie, 29 kwietnia, godz. 10.00 i 12.00.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda,

Samborowo (pas zieleni nad rzeką Pobórzanką), 30 kwietnia, godz. 11.00.

Maj 2018

– Peregrynacja relikwii św. Wojciecha – patrona Polski w Ostródzie: parafia pw. św. Jana Bosko (1 maja, godz. 10.00), parafia pw. św. Franciszka z Asyżu (1 maja, godz. 18.00).

– Święto Flagi – Starostwo Powiatowe w Ostródzie, Zespół Szkół Zawodowych im. Sandora Petöfi. Młodzież ostródzkich szkół średnich z replikami historycznych sztandarów, 2 maja.

– Święto Konstytucji 3 Maja – uroczysta msza św. w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie; złożenie kwiatów pod pomnikiem Tadeusza Kościuszki – Burmistrz Miasta Ostróda, koncert galowy na zamku *Polski Styl* – Centrum Kultury w Ostródzie, 3 maja.

– Inscenizacja – *Święty Wojciech* – Zespół Szkół Salezjańskich im. św. Dominika Savio, parafia Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie, 6 maja, godz. 9.00 i 10.30.

– Msza święta koncelebrowana pod przewodnictwem ks. abp. dr. Józefa Górzyńskiego, metropolity warmińskiego.

Instalacja relikwii św. Wojciecha, inscenizacja – *Święty Wojciech* – Zespół Szkół Salezjańskich im. św. Dominika Savio, kościół św. Wojciecha w Tyrowie, 7 maja, godz. 17.00.

– Musical patriotyczny „Hizop” – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 w Ostródzie, sala reprezentacyjna ostródzkiego zamku, 7 maja, godz. 19.00.

– III Miejski Konkurs Pieśni Patriotycznej – Szkoła Podstawowa Nr 6 im. K. Makuszyńskiego w Ostródzie. Gościnnie występy dzieci z Przedszkola Niepublicznego „Remiś” i zespołu wokalnie-instrumentalnego „Alternatywni” z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 4 w Ostródzie, 9 maja.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Durąg (posesja Szkoły Podstawowej w Durągu), 21 maja.

– Święto Szkoły Podstawowej Nr 2 w Ostródzie im. Gustawa Gizewiusza, inscenizacja – *Gustaw Gizewiusz*, Parafia Ewangelicko-Augsburska w Ostródzie, Centrum Kultury w Ostródzie, Muzeum w Ostródzie, 21 maja.

– Uroczysta sesja miasta, gminy i powiatu – Dzień Samorządu Terytorialnego: otwarcie obrad; wystąpienie Starosty Ostródzkiego Andrzeja Wiczowskiego, Burmistrza

Miasta Ostróda Czesława Najmowicza oraz Wójta Gminy Ostróda Bogusława Fijasa; inscenizacja – *Św. Kinga* – Zespół Szkolno-Przedszkolny Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka; wykład – dr Ryszard Sajkowski – *Proces odradzania się państwa polskiego w latach 1914 – 1921*; przyjęcie wspólnego stanowiska przez Radę Powiatu Ostródzkiego, Radę Miejską w Ostródzie oraz Radę Gminy Ostróda; wręczenie pamiątkowych medali „100-LECIA ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI”, sala reprezentacyjna ostródzkiego zamku, 28 maja.

– Odślonięcie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Szyldak (posesja Szkoły Podstawowej w Szyldaku), 29 maja.

Czerwiec 2018

– Wykład popularnonaukowy – Sławomir Szymankiewicz, *Michał Kajka od pruskiego regalisty do polskiej tożsamości narodowej* – CK – Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Michała Kajki w Ogródku, Muzeum w Ostródzie, Parafia Ewangelicko-Augsburska w Ostródzie, zamek-czytelnia, 7 czerwca, godz. 18.00.

– Inscenizacja – *Bitwa grunwaldzka* – Zespół Szkół Rolniczych im. Wincentego Witosa – amfiteatr; V Turniej Ry-

cerski o Włócznię św. Jerzego – Drużyna Rycerska Komturii Ostródzkiej, Centrum Kultury w Ostródzie, Muzeum w Ostródzie, zamek, 9 czerwca.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Idzbark (rondo przy Szkole Podstawowej w Idzbarku), 15 czerwca, godz. 11.00.

– Uroczyste rozdanie nagród zwycięzcom konkursu literacko-plastycznego „Niepodległa” – Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Ostródzie przy współpracy portalu informacyjnego Ostróda News, Szkoła Mistrzostwa Sportowego w Ostródzie, 18 czerwca.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Brzydowo (posesja Szkoły Podstawowej w Brzydowie), 19 czerwca, godz. 11.00.

– *Halka* Stanisława Moniuszki, pierwsza polska opera narodowa w wykonaniu Opery Śląskiej w Bytomiu, Centrum Kultury w Ostródzie, amfiteatr, 22 czerwca, godz. 18.30.

Wrzesień 2018

– Wykład – dr Seweryn Szczepański, *Gustaw Gizewiusz – kustosz tradycji* – Muzeum w Ostródzie, CK – Miejska Bi-

blioteka Publiczna, zamek-czytelnia, 6 września, godz. 18.00.

– Narodowe Czytanie „Przedwiośnia” Stefana Żeromskiego, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, miejsce – amfiteatr, 8 września, godz. 12.00.

– Warsztaty dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 im. Janusza Korczaka w Ostródzie; wykład interaktywny o Plebiscycie na Warmii i Mazurach 1920 r. – Stowarzyszenie Edukacyjne "PIĄTKA", Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Ostródzie, 11 września.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Zwierzewo (posesja Szkoły Podstawowej w Zwierzewie), 12 września, godz. 11.00.

– Promocja książki Wioletty Piaseckiej, *Ignas: opowieści patriotyczne*, traktującej o Ignacym Janie Paderewskim; wernisaż wystawy prac ostródzianina, ilustratora publikacji – Daniela Włodarskiego; konkurs dla dzieci z nagrodami, CK – Miejska Biblioteka Publiczna, czytelnia MBP na zamku, 19 września, godz. 17.00.

– Odświeżenie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę – Gmina Ostróda, Lipowo (cmentarz ewangelicki), 21 września, godz. 11.00.

– Święto Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Armii Krajowej: msza św. w kościele pw. św. Ojca Pio; przejście do SP 1 na dalszy ciąg uroczystości; inscenizacja – *Armia Krajowa*, 27 września, godz. 9.00.

– Wystawa; wykład Franciszka Brzozowskiego – „Ostróda dawniej i dziś”; historyczna rodzinna gra terenowa – Stowarzyszenie Edukacyjne "PIĄTKA", Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Ostródzie, 28 września, godz. 15.00.

Październik 2018

– Obchody 100-lecia odzyskania niepodległości w szkołach: inscenizacja *Hołd ruski* w wykonaniu uczniów Zespołu Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica i Centrum Kształcenia Ustawicznego w Ostródzie; rozstrzygnięcie konkursu historycznego i literackiego; podziękowania złożone przez Burmistrza Miasta Ostróda – Czesława Najmowicza, Starostę Powiatu Ostródzkiego – Andrzeja Wiczkowski oraz Wójta Gminy Ostróda – Bogusława Fijasa dla szkół i nauczycieli trzech ostródzkich samorządów za ich wkład w obchody 100-lecia odzyskania przez Polskę niepodległości Muzeum w Ostródzie, Centrum Kultury w Ostródzie – sala reprezentacyjna ostródzkiego zamku, 10 października, godz. 12.00.

– Święto Szkoły. Msza święta w kościele pw. św. Hiacyn-
ty i Franciszka w Ostródzie. Inscenizacja – *Jan Paweł II* –
Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Ostródzie,
16 października, godz. 9.00.

– Msza święta w kościele pw. św. Wojciecha w Tyrowie;
odsłonięcie kamienia pamiątkowego z okazji 100-lecia
odzyskania niepodległości przez Polskę (skwer pomiędzy
przystankiem autobusowym a budynkiem Zespołu Przed-
szkolno-Szkolnego w Tyrowie), uroczystość nadania
imienia Jana Pawła II Szkole Podstawowej w Tyrowie
oraz poświęcenie sztandaru – Gmina Ostróda, Tyrowo, 16
października, godz. 10.00.

– Międzypokoleniowy konkurs *Śpiewajmy i recytujmy po-
ezję patriotyczną „A to Polska właśnie”* (St. Wyspiański)
skierowany do uczniów szkół podstawowych i średnich
oraz studentów Uniwersytetu III Wieku, Centrum Kultury
w Ostródzie, zamek – 17 października, godz. 17.00.

– Procesja ulicami Ostródy z figurą Matki Boskiej Fatims-
kiej w 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości
(z kościoła pw. św. Dominika Savio do kościoła pw. Nie-
pokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny). Insceni-
zacja – *Matka Boża Fatimska* – Zespół Szkół Salezjań-
skich im. św. Dominika Savio w kościele pw. św. Domini-
ka Savio, 19 października, godz. 19.00.

– Wystawa – *Drogi do niepodległości* – Muzeum w Ostródzie, Centrum Kultury w Ostródzie, zamek – sala wystaw czasowych Muzeum w Ostródzie, 20 października, godz. 15.00.

– Konkurs recytatorski dla szkół podstawowych – *Gdy postąpię torem, Ojców mych młodości, Tedy będę wzorem, cnej narodowości* – Szkoła Podstawowa Nr 2 w Ostródzie im. Gustawa Gizewiusza, Parafia Ewangelicko-Augsburska w Ostródzie, 25 października, godz. 10.30.

Listopad 2018

– Widowisko „Wódz”, Liceum Ogólnokształcące Nr 1 im. Jana Bażyńskiego, 8 listopada 2018 r., godz. 17.00.

– XXXIII Festiwal Piosenki Harcerskiej, Turystycznej, Żeglarskiej i Ekologicznej – Koncert piosenki patriotycznej, Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Ostróda, Hala OCSiR, ul. T. Kościuszki 22, 9 listopada, godz. 18.30.

– Msza św. w kościele Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Ostródzie pod przewodnictwem J.E. ks. bp. dr. Janusza Ostrowskiego Biskupa Pomocniczego Archidiecezji Warmińskiej. Odświeżenie i poświęcenie pomnika upamiętniającego 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości *Magna Res Libertas* (poczty sztandarowe instytucji, organizacji i szkół, poczty replik histo-

rycznych sztandarów, uczniowie w strojach, w których występowali w inscenizacjach, asysta, orkiestra), 11 listopada, godz. 10.30.

– Koncert Galowy „Nasza Polska Niepodległa” na zamku. Centrum Kultury w Ostródzie, 11 listopada, godz. 17.00.

– „100 lat niepodległości”, Mobilne Muzeum Multimedialne, Biuro Kultury i Dziedzictwa Narodowego Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Centrum Kultury w Ostródzie, Muzeum w Ostródzie – amfiteatr (ul. A. Mickiewicza 17A), 12 listopada – godz. 12.00 – 18.00, 13 listopada – godz. 10.00 – 16.00.

– Żywe lekcje historii – warsztaty edukacyjne dla uczniów SP 5 poprowadzi Teatr Historyczny Chorągwi Komturstwa Gniewskiego (klasy I – IV temat „Ku Niepodległej”, klasy V – VIII temat „Wrzesień 1939”) – Stowarzyszenie Edukacyjne "PIĄTKA", Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Ostródzie, 13 listopada.

– Wieczór „Wolna i Niepodległa”, na który społeczność SP 5 zaprasza mieszkańców Osiedla Plebiscytowego i całej Ostródy – Stowarzyszenie Edukacyjne "PIĄTKA", Szkoła Podstawowa nr 5 im. Janusza Korczaka w Ostródzie, 16 listopada, godz. 17.00.

– Uroczystość nadania imienia Józefa Piłsudskiego Szkole Podstawowej w Idzbarku oraz poświęcenie sztandaru: msza św. z poświęceniem sztandaru w kościele pw. św. Piotra i Pawła w Idzbarku; złożenie kwiatów przy Pomniku 100-lecia odzyskania niepodległości (rondo w Idzbarku); odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej przy Szkole Podstawowej w Idzbarku, 16 listopada, godz. 10.00.

– Odsłonięcie kamienia pamiątkowego z okazji 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Pietrzwałdzie; msza św. w kościele pw. św. Piotra w Okowach w Pietrzwałdzie, 28 listopada, godz. 11.00.

Grudzień 2018

– Wielki Finał Ostródzkich Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości – koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, Centrum Kultury w Ostródzie, hala OCSiR, 8 grudnia, godz. 16.

Komitet Honorowy Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości

Spółeczny Komitet Obchodów 100-lecia Odzyskania przez Polskę Niepodległości